

1. Definities van natuur en afgeleiden

P.J. Schroevers

1. *Natuur sensu lato*: al het stoffelijke in het universum

Eventueel is dit nader te specificeren als: "Al het stoffelijke in het universum, onderhevig aan het ordenende principe". Alles wat zich in het universum bevindt is onderworpen aan regels van algemene geldigheid, de zogeheten 'natuurwetten'. Wij zijn gewend die te relateren aan de hoofdwetten van de thermodynamica. Samenvattend, het 'ordenende principe' genoemd.

Door het dialectische karakter (wat op de ene schaal ordening is, is op de andere afbraak) doen zich de kenmerken van dit principe op verschillende schaal verschillend voor. Daarom is het nodig 'natuur' enger te definiëren.

2. *Natuur sensu stricto*: dat facet van het universum dat, binnen de schaal van tijd en ruimte waarop geoordeeld wordt, zich voordoet als zichzelf ordenend

De afgrenzing ten opzichte van definitie nr. 1 zit dus in de schaal van tijd en ruimte; voor ieder geval anders te stellen (bijvoorbeeld voor een ganzenreservaat ruimer dan voor een oligotroof ven). Hiermee is het antropocentrische van de gemeenschappelijke natuurbenadering omzeild (niet geëlimineerd, maar naar schaalkeuze teruggedrongen). Consequentie is bijvoorbeeld dat een vulkaanuitbarsting net zo 'natuurlijk' kan zijn als een brekende mammoettanker.

Ik doe dit om het probleem van het ganzenreservaat te omzeilen; maar vooral ter vermijding van de tegenstelling 'natuur – cultuur', die mijns inziens een schijntegenstelling is. Die ook zou impliceren dat de mens in strijd **moet** zijn met de natuur.

Uit het bovenstaande vloeien de afgeleide, hieronder genoemde, begrippen vanzelf voort.

3. *Natuurlijk*: binnen de schaal van tijd en ruimte onderhevig aan het ordenend principe

Zowel 'onnatuurlijk' als 'tegnatuurlijk' is gericht tegen het op plaats- en tijdniveau geconstateerde ordeningsproces (kan op een andere schaal er wel mee in overeenstemming zijn; daar ligt de antropocentrische keuze). Daarbij verstoort het onnatuurlijke dit ordeningsproces, terwijl het tegennatuurlijke de ordening stuurt, daarbij zelf gebruikmakend van dit principe (resp. het maken van een ploeg en het ploegen). Tegennatuurlijk is dus ook natuurlijk; precies zoals tegencultuur ook cultuur is.

4. Natuurgebied: een deel van het aardoppervlak waar het ordenende principe, gezien binnen de schaal van tijd en ruimte, ófwel het doel van het menselijk beheer is ófwel de logische consequentie

Deze definitie is antropocentrisch. Dat is ook logisch, want het begrip gaat over onze keuze, de ruimtelijke inrichting (die aanmatigend ‘ruimtelijke ordening’ genoemd wordt) en niet over het natuurprincipe zelf. Wat dat laatste betreft is er geen verschil tussen een kaalkap door menselijke vandalen en het resultaat van een novemberstorm.

De keuze wordt hiermee duidelijk: het gaat niet om wat meer natuur is, het gaat om wat wij als meer natuur willen zien. Het is het schaalbeginsel dat controversen kan uitlokken, bijvoorbeeld bij het ganzenreservaat en het oligotrofe ven. Dat is belangrijk, want daaruit blijkt dat de controverse **niet** het gevolg is van menselijke beïnvloeding.

5. Natuurbehoud: het streven in beheer en afgrenzing van natuurgebieden naar een optimaal functioneren van het ordenende principe binnen de schaal van tijd en ruimte

‘Beheer en afgrenzing’ maakt de definitie bescheidener doordat dan de sociale revolutie van linkse milieuactivisten er niet meer onder hoeft te vallen. Maar misschien zit dat al verdisconteerd in de schaal van tijd en ruimte zodat die woorden zouden kunnen vervallen.

6. Natuurtechniek: het stelsel van menselijke activiteiten, gericht op optimalisering van het ordenende principe binnen de schaal van tijd en ruimte

Volgens deze definitie moet ook het afwegen, evalueren, beoordelen als natuurtechniek worden gezien. Dat betekent dat antitechnologie ook als een vorm van technologie gezien wordt — precies zoals tegennatuurlijk ook natuurlijk is, enzovoorts. Daarbij is **natuurbeheer** dat deel van natuurtechniek, dat het behoud van een stuk ordening kan waarborgen.

7. Natuurbouw: dat deel van natuurtechniek dat tot nieuwe, gewenste ordening leidt

Dit laatste is ‘tegennatuurlijk’, zoals men zal begrijpen, maar daarmee tóch weer natuurlijk. Wat hier gebeurt is, dat men de ordening van een andere schaal prefereert en de kleinschalige ordening opoffert aan een grootschalige.